

Пломбылық материалдар.

Дайындаған:

Доцент Мезгілбаева Д.М.

- **Пломбылау** дегеніміз тісжегіні егеп-тазалап емдеудің соңғы кезеңі тісжегі қуысын бітеп, тістің анатомиялық пішіні мен қызметін қалпына келтіруге арналған шараға жатады.

Пломбылық материалдар жүйесі:

- Уақытша пломбылық материалдар
- Тұрақты пломбылық материалдар
- Емдік төсемдерге арналған
- Түбір өзектерін пломбылауға арналған
- Адгезивтер
- Герметиктер

Уақытша пломбылық материалдар

- Уақытша пломбылық материалдар тісжегі қуысын аз уақытқа (2-14 тәулікке) емдік материалдарды ұстату үшін қолданылады.
- Кең қолданыс тапқан өкілі жасанды дентин (цинк-сульфатты цемент). Ұнтағы мырыш тотығынан(64%),мырыш сульфатынан (26%),каолиннен(10%) тұрады. Ұнтақты суға араластыру арқылы 1,5-2 минутте қатая бастайтын жұмсақ масса алынады.

- Дентин қойыртпағы (дентин-паста) жасанды дентин өсімдік майларының қоспаларына (күнбағыс, қалампыр, жүгері майлары). Дене жылуында 2-3 сағатта қатаяды.
- Уақытша пломбы ретінде мырыш тотығы эвгенолмен араластырып қолдануға болады.

Емдік төсемдер

- Емдік төсемдер қабынуға қарсы, одонтобласттар қызметін ынталандыру, дентинді қайта минералдандыру, орынбасушыны дентиннің құрылуын жеделдету үшін қолданылады. Ол үшін құрамында кальций су тотығы ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) бар емдік төсемдер қолданылады. Емдік төсемдердің өкілдері: кальцемин (Ресей), шетелдік өкілдері : химиялық жолмен қатаятын Dycal, Alcaliner (қос компоненттен тұрады), Calrodent, Leif, химиялық жолмен және сәуле әсерінен қатаятын Calcinol.

Тұрақты пломбылық материалдар

- Стоматологиялық цементтер
- Металқұрамдас пломбылық материалдар
- Пластмассалар мен полимерлік пломбылық материалдар
- Стоматологиялық адгезивтер мен герметиктер
- Композиттік пломбылық материалдар

Стоматологиялық цементтер

- Цинк-фосфатты цементтер
- Бактерицидті цементтер
- Силикатті цементтер
- Силико-фосфатты цементтер
- Цинк-эвгенольді цементтер
- Поликарбоксилатты цементтер
- Шыныиономерлі цементтер
- Полимерлі цементтер

Цинк-фосфатты цемент

- Цинк оксиді -75-90%, жабысқақтық.
- Магний оксиді-610% иілгіштік, созылғыштық, механикалық, беріктік.
- Аллюминий оксиді -3-6% , кальций оксиді өте аз мөлшері –тұтқырлық береді, қатаюы уақытына әсер етеді.

Аралық төсемдер

- Барлық тұрақты пломбылық материалдар тіс ұлпасына тітіркендіруші зиянды әсер көрсетеді. Минаралды цементтердің құрамындағы қышқыл, амальгаманың жылу өткізгіштігі, композиттердің құрамындағы акрил шайырларды және қатаю кезінде бөлінетін жылу.
- Ұлпаға осы зиянды әсерлерді көрсету үшін аралық төсемдер қолданылады.

- **Кремний қостотығы** –мөлдірлік, жылтырлық 0,05-5% **Фосфартты цемент** -бекітуге арналған.
- Өкілдері -уницем,адгезор (Чехия).
- Сұйығы 37% ортафосфор қышқылының судағы ертіндісі,цинк оксідімен алюминий суоксидімен жартылай нейтралданған.

Бактерицидті цемент

- құрамына мыс, күміс, сынап, тұздар, темір, бактерияларға қарсы дәрілер қосылады.
- Өкілі: күміс құрамды фосфатты цемент, аргил (Чехия), диоксифосфат (Ресей).
- Қолдану орны : сүт тістері, аралық төсем үшін.

Силикатты-цемент.

Ұнтағы ұсақталған алюмосиликатты шыны.
Кремний оксиді(тотығы) 29-47%.

- Алюминий оксиді 15-35% ,кальций оксиді 0,27-14% фтор 5-15%,фосфор оксиді 2-7,6%
- Өкілі силицин -2, 7 түспен шығарылады.
- Фритекс(Чехия),Био-трей(Великобритания), Парцилап (Швейцария).
- Сұйығы фосфатты цементтікіндей

Силико-фосфатты цемент

- Ұнтағы 80% силикат-цемент ұнтағымен ,20% фосфат-цемент ұнтағынан тұрады.
- Өкілдері-силсдонт,аристос,люмикон,теллурий, Де-Трей (Англия),инфандит (Чехия).60 % силицин,40% фосфат-цемент.
- Стоматологияық цементтер 19 ғасырдың 30-жылдарынан бастап қолданыла бастады.1832 жылы Ostermann алғашқы фосфат-цементті ойлап тауып, шығара бастады.

Поликарбоксилатты цемент

- Ұнтағы арнаулы өңдеуден өткен мырышоксиді, магний оксиді қосылған.
- Сұйығы полиакрилқышқылының 50% судағы ерітіндісі. Кіреуке мен дентинмен химиялық байланысқа түсе алады.

Иономерлік (шыныиономерлік)цемент

- Алғаш 1871 жылы Wilson, Kent ойлап тапқан. Ұнтағы құрамында кремний, алюминий, фтор белгілі (оңтайлы) қатынаста болатын алюмосиликатты шыны. Сұйығы дистелденген су, немесе полиакрил қышқылының судағы ерітіндісі. Дентинмен биологиялық жақындығы бар. Қатаю уақыты 4 мин, 0,1% отырыс (усадка) береді.
- Химиялық жолмен және сәуле әсерінен қатаяды. III-V кластық тісжегі қуыстарын, эрозия ошақтарын пломбылауға арналған. Сүт тістердің табиғи сайларын бекітуге арналған. Ұзақ уақыт фтор бөледі.

3-топ:

- Ортопедиялық конструкцияларды бекітуге: Fugі-1, “Аqua Meran”, “Аqua Cem”
- Аралық төсем, тұрақты пломбының ядросын құру үшін: Fugі-2, “Base Line”
- Тұрақты пломбылар және аралық төсемдер үшін: “Chemfil Superior”, “Ionofil”, “Chelon Fil”
Cabintan, Ketac-Bond, Aqua Ceníf, Aqua Ionobond.

Амальгамалар

- Металл-сынап қоспасы
- Гибридті ШИЦ сәуле әсерінен және химиялық жолмен қатаяды(15-20 мин.)
- Күміс амальгамасы: Ұнтағы 65% күміс, 29%-қорғасын қалғаны мыс пен мырыш. Ұнтақтардың мөлшері 15 микрометр.
- Өкілдері: “Vitrimex TC”, Photoc Fil, Fugii II, аралық төсемге: Vitrobond, Aqua Cenet, Ionoseal, Fugii Bond LC, Fugii Lining LC.

Әдебиеттер:

1. Боровский Е.В. «Терапевтическая стоматология», «Медицина», 1997, 2002.
2. Луцкая И.К.Руководство по стоматологии,-Ростов на Дону,2002
3. Магид К.А.Мухин Н.А. атлас по фантомному курсу в терапевтической стоматологии.М. Медицина,1987.
4. Мезгілбаева Д.М.Сумакова А.М. Клиникаға кіріспе-Алматы,1996.
5. Боровский Е.В. Кариес-зубов препарирование и пломбирование, М.,Стоматология,2001.